Tallenne

Haastattelija Larjus Lamponen

Vankilat puhuttavat Suomessa. Rikosseuraamusesimies Jani Nurmio, miten vartijan työ näkyy vangin elämässä?

Rikosseuraamusesimies Jani Nurmio

Vartijan työ näkyy vangin elämässä siten, että vartija on monesti vangille se ensimmäinen kasvo, minkä aamulla näkee, ja viimeinen, mikä illalla toivottaa hyvät työt. Kaikilla ei ole välttämättä niitä läheisiä, kenen kanssa niitä asioita henkilökohtaisella tasolla pääsee jakamaan ja monesti se vartija on se henkilö, kenelle sitten niistä avaudutaan ja vartija toimii monesti siinä sitten monessakin eri roolissa. Se on se tukiohjaaja siinä päivän arjessa.

Haastattelija Larjus Lamponen

Sanoisitko, että vartijan työ on muuttunut viime vuosina ja jos, niin miten?

Rikosseuraamusesimies Jani Nurmio

Sanotaan, että viimeisen varmaan kymmenen vuoden aikana se on muuttunut aika oleellisestikin. Tuossa vuosia sitten lähdettiin ajamaan semmoista asiaa kuin vastuuvirkamiesmalli ja siinä vartijan rooli muuttui aika oleellisesti. Tuli tämmöisiä keskusteluita, sitten rangaistusajan suunnitelmaa täsmennettiin 3–4 kertaa vuodessa ja siinä tuli vähän sellaisia eri yksiköiden välillä erilaisia toimintatapoja ja vartijat ei kokenut sitä kovin omakseen siinä, että se meni liikaa ehkä tuonne erityisohjaajan toimenkuvan puolelle. Nyt siitä ollaan sitten pikkuhiljaa erkaantumassa ja se vastuuvirkamiesmalli nyt sitten uuden organisaation myötä siirtyy erityisohjaajille, jotka ovat sitten vankien vastuuvirkamiehinä. Se pitää sisällään kuitenkin niin paljon samoja työnkuvia, mitä erityisohjaajalle muutenkin kuuluu. Liittyen kaikkiin pankkiasiointeihin, Kela-etuisuuksiin ynnä muihin tämmöisiin, niin se on jotenkin sujuvampaa siinä, että se vartija toimii sitten vangin muissa asioissa sitten tukena ja ohjauksessa.

Haastattelija Larjus Lamponen

Rikosseuraamusesimies Jani Nurmio, mikä on rangaistusajan suunnitelma?

Rikosseuraamusesimies Jani Nurmio

Rangaistusajan suunnitelma eli tuttavallisemmin ransu on jokaiselle vangille henkilökohtainen vankeusajan suunnitelma, joka sisältää erinäisiä kuntoutusohjelmia,

terapiaa, yksilötapaamisia, pastorin, psykologin, erityisohjaajien kanssa ja myös vertaistukea. Sitä täsmennetään neljän kuukauden välein ja siinä täsmennysvaiheella sitten katsotaan, miten suunnitelma on edennyt ja tehdään sen mukaan kirjaukset. Vangilla on siinä sitten niin sanotusti mustaa valkoisella siinä kohtaa, kun hän myöhemmin mahdollisesti hakee avolaitokseen tai valvottuun koevapauteen tai vaikka pelkästään hakisi osastolta toiselle, niin nähdään, miten hän on työstänyt sitä omaa suunnitelmaa ja näin omalta osaltaan sitten edesauttanut sitä vapauden valmistelua.

Haastattelija Larjus Lamponen

Mitä ajatuksia vastuuvirkamiesmallin muutos on herättänyt vankiloiden eri ryhmissä, kuten rikosseuraamustyöntekijöissä, vartijoissa, rikosseuraamusesimiehissä, vangeissa?

Rikosseuraamusesimies Jani Nurmio

Siinä mielessä se on herättänyt kysymyksiä, kun rikosseuraamustyöntekijän virka tullaan kokonaan nyt sitten lakkauttamaan. Ketään ei irtisanota, mutta heidän kohdallaan esimerkiksi on nyt sitten yt-neuvottelut, mikä tulee olemaan virka. Siinä on kuitenkin pohjavaatimuksena ammattikorkeakoulututkinto, niin varmaan osa tulee siirtymään erityisohjaajiksi ja osa vartijoiksi ja niin edelleen. Ne on neuvottelut vasta tulon päällä ja vastuuvirkamiesmallin poistuminen vartijoilta on tietysti ollut monellekin aika helpotus ja se on tietysti nyt herättänyt huolestusta erityisohjaajien piirissä, kun heidän työn määränsä tulee nyt sitten aika rajusti lisääntymään. Rikosseuraamusesimiesten kohdalla se ei varmaan varmaan sen kummemmin tule asiat muuttumaan. Samalla tavalla he päällimmäisenä ovat siinä valvomassa sen rangaistusajan suunnitelman etenemistä ja toteuttamista. Tosin rikosseuraamusesimiesten virkanimike tulee jatkossa olemaan ylivartija, mikä se oli joskus noin 15, 20 vuotta aikaisemmin.

Haastattelija Larjus Lamponen

Viime vuosina on raportoitu siitä, että Suomen vankiloissa on ahdasta. Vaikuttaako se sinun mielestäsi jotenkin vartijan työhön?

Rikosseuraamusesimies Jani Nurmio

Vaikuttaa tosi paljon, että jatkuvalla syötöllä, kun tulee uutta vankia, niin ei ole tiloja, mihin laittaa ja asuttaa. Ja varsinkin sitten esimiesten kohdalla se on hyvinkin

haastavaa, koska poliisit voi tulla milloin vaan ovesta sisään. Vaikka keskellä yötä ja tuovat meille asiakasta kenellä on täydetty yhteydenpidon kiellot, niin se on tosi vaikea koittaa niitä sitten asutella tuolla kun talo pursuaa muutenkin yliasutuksella, niin vartijoiden päivää se tietysti kuormittaa entistä enemmän ihan samalla tavalla kuin kaikkia muitakin yksiköissä työskenteleviä.

Haastattelija Larjus Lamponen

Sanoit vankiloiden ahtauden vaikuttavan vartijan työhön ja vankiloiden olevan yliasutettuja. Muuttuuko tunnelma osastoilla?

Rikosseuraamusesimies Jani Nurmio

Yliasutus tuottaa aina rauhattomuutta osastolla, koska selli, mihin normaalisti asutetaan yksi vanki, niin siellä saattaa olla kolme vankia ja niin edelleen. Sehän on tavallaan ihan ymmärrettävää, että siinä saattaa vankien pinna pikkuhiljaa kiristyä tiiviissä asumisympäristössä.

Haastattelija Larjus Lamponen

Suomen vankiloihin tehdään nyt lisää tilaa. Riittääkö se?

Rikosseuraamusesimies Jani Nurmio

Tällä hetkellä suomen eri vankiloihin on valmistumassa tämmöisiä moduuliosastoja, joihin sitten saadaan tätä yliasutusta vähän purettua sekä muun muassa Turkuun valmistuu kokonainen uusi sellirakennus. Tällä hetkellä taitaa vankien määrä Suomessa olla hieman päälle 4000. Ihmettelen henkilökohtaisesti sitä asiaa, että mikä siinä on ollut, ettei tähän asiaan ole niin kun reagoitu hieman aikaisemmin, koska vuosia puhuttu jo vankiluvun kasvusta ja siihen olisi pitänyt jotenkin reagoida jo valtiollisella tasolla vuosia aikaisemmin: näihin ennusteisiin, että vankiluku tulee kasvamaan. Nyt kun nämä uudet moduulit ja muut valmistuu, niin nykyinen yliasutus täyttää melkein suoraan nämä uudet asuintilat. Yliasutus ja kiire ja henkilökunnan vähyys alkaa pikkuhiljaa syömään tuota vartijoiden ja muunkin henkilökunnan jaksamista. Siinä on myöskin myöskin yksi syy, että ollaan aika riskillä siinä suhteessa, että tilaa on vähän ja vankeja paljon ja henkilökuntaa on vähän ja sekin henkilökunta mikä nyt on, kuten sanoin, niin alkaa olla aika väsynyt tähän tilanteeseen.

Moreenin tunnus

Meidän radio, Radio Moreeni.